

Χριστιανισμός και Θρησκείες

Ορθοδοξία / Θρησκευτική ζωή

Μανώλης Καρακώστας, MSc Διοίκησης Επιχειρήσεων, Επαγγελματίας Υγείας - Ερευνητής

Μέχρι το σημείο αυτό του κειμένου θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί, μήπως τα όσα έχουν αναφερθεί για τις θρησκείες ισχύουν και για τον Χριστιανισμό; Η απάντηση είναι σαφέστατη και είναι αρνητική. Ο Ορθόδοξος Χριστιανισμός δεν μπορεί να ανήκει στο φάσμα των θρησκειών και εξηγούμε ευθύς το γιατί. Όπως είπαμε οι θρησκείες είναι η προσπάθεια του ανθρώπου να βρει τον Θεό, ενώ ο Χριστιανισμός είναι η αποκάλυψη του Θεού στον άνθρωπο με σκοπό να τον σώσει. Οι άνθρωποι με την δημιουργία θρησκειών έκαναν την προσπάθειά τους να βρουν τον Θεό, αλλά αυτές οι προσπάθειες απέβησαν άκαρπες.

Η αιτία αυτής της αποτυχίας έγκειται στην αδυναμία του ανθρώπου και στο ότι είναι πεπερασμένος, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εξηγήσει επαρκώς τον Άπειρο Θεό. Στα μαθηματικά η ευθεία γραμμή επεκτείνεται εκατέρωθεν στο άπειρο, ενώ το ευθύγραμμο τμήμα ορίζεται από δύο σημεία, έχοντας αρχή και τέλος. Θα ήταν ποτέ δυνατόν να χωρέσει η γραμμή μέσα στο ευθύγραμμο τμήμα; Όμως, για να γίνουμε πιο κατατοπιστικοί και να κατανοήσουμε καλύτερα τα ως

άνω, παραθέτουμε αυτούσια την άποψη του σπουδαίου για την προσφορά και το ήθος του, αστροφυσικού κ. Διονυσίου Σιμόπουλου, ο οποίος σημειώνει τα εξής: «ο Άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης έγραψε ένα ολόκληρο βιβλίο, με επίθετα του Θεού: πανάχραντος, πανάγιος, πανταχού παρών, ένα βιβλίο με επίθετα. Τι ήθελε να πει με όλα αυτά; Ότι εάν δώσουμε τον ορισμό του Θεού τότε τον φέρνουμε να είναι κατώτερος από μας που κατορθώσαμε να τον ορίσουμε. Αλλά εάν είναι κατώτερος από εμάς, τότε τι Θεός είναι;».[9]

Αυτή είναι η βασική αιτία, που ο άνθρωπος αστόχησε να βρει τον Θεό με τις δυνατότητές του, αλλά υπάρχει και μία ακόμα, που είναι η πεπτωκυία φύση του, η οποία ρέπει προς την αμαρτία. Ο Κύριος στους μακαρισμούς λέει «*Μακάριοι οί καθαροί τῆ καρδίᾳ ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὄψονται*» (Ματθ. Ε', 8), δείχνοντας με αυτόν τον λόγο, τον τρόπο που κανείς μπορεί να δει τον Θεό. Όμως, όταν ο άνθρωπος δεν είναι καθαρός από την αμαρτία, αδυνατεί να επιτύχει το ζητούμενο. Εξ' αιτίας αυτών των δύο λόγων λοιπόν, η θρησκεία απέτυχε στον αρχικό της σκοπό και έχασε τον προσανατολισμό της. Και σε αυτήν την περίπτωση υπάρχουν επίσης δύο λόγοι, ο μεν πρώτος είναι η λήθη, δηλαδή το γεγονός πως όσο περνούσαν οι αιώνες και απομακρύνονταν οι γενεές από την εποχή των Πρωτοπλάστων και εν συνεχεία του Νώε, ξέχασαν τον Αληθινό Θεό και λάτρεψαν τα είδωλα, ο δε δεύτερος η επήρεια του πονηρού, που εκμεταλλευόμενος την αμαρτία των ανθρώπων και την αδυναμία τους, βρήκε την ευκαιρία μέσω των θρησκειών να

πάρει την δόξα που επιχειρούσαν να αποδώσουν οι άνθρωποι στον Θεό. Δυστυχώς, αυτό είναι μια πραγματικότητα, την οποία βλέπουμε στις πρακτικές αρχαίων λατρευτικών θυσιών,[10] όπως και στον βίο του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, όταν με την προσευχή του διέλυσε τα είδωλα και άκουσε το πονηρό πνεύμα που βρισκόταν μέσα σε αυτά να παραδέχεται την αλήθεια, για την πλάνη της ειδωλολατρίας και να μαρτυρά τον Ιησού Χριστό ως τον μόνο Αληθινό Θεό. Αλλά ακόμα και στην εποχή μας συμβαίνουν αυτά τα φαινόμενα, όπως σε χώρες της Αφρικής, που η μαγεία βασανίζει τον κόσμο, καθώς καταγράφει ο ιεραπόστολος μοναχός Δαμασκηνός Γρηγοριάτης σε σχετικό βιβλίο του, περιγράφοντας τις εμπειρίες του.[11]

Είδαμε πόσο διαφέρει ο Χριστιανισμός από τις θρησκείες, όμως αυτό δεν αναιρεί πως μερικές πρακτικές του μοιάζουν με εκείνες των θρησκειών. Για την περίπτωση αυτή φέρνουμε το παράδειγμα του μεγαλύτερου Μυστηρίου της Εκκλησίας, την Θεία Κοινωνία. Έχουν υπάρξει ισχυρισμοί που αναφέρουν, πως το Μυστήριο της Θείας Μεταλήψεως είναι αντιγραφή από διονυσιακές γιορτές, όπου οι πιστοί έλεγαν πως έτρωγαν την σάρκα και έπιναν το αίμα του Θηβαίου Διονύσου Ζαγραίου.[12] Φαινομενικά οι ισχυρισμοί αυτοί ευσταθούν, όμως αν εξετάσουμε βαθύτερα το ζήτημα θα δούμε πως το Μυστήριο των Μυστηρίων, έχει βιβλικό υπόβαθρο, το οποίο ανάγεται στην εποχή του Μελχισεδέκ, που ήταν σύγχρονος του Αβραάμ.[13] Στον Χριστιανισμό πολλά θέματα παραλληλίζονται με κάποια αντίστοιχα της Π. Διαθήκης. Επί παραδείγματι, το εβραϊκό Πάσχα με την Ανάσταση του Χριστού, ο αμνός που έτρωγαν οι Εβραίοι το Πάσχα με τον Χριστό, τον Αμνό του Θεού, ακόμα και το αντικείμενο στο οποίο έψηναν τον αμνό (ήταν σαν την σημερινή σούβλα, με ένα οριζόντιο τμήμα και ένα μικρότερο κάθετο στη άκρη για να γυρίζει), ομοιάζε με τον Τίμιο Σταυρό, σε οριζόντια όμως φορά. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν αποδείξεις πως η Ορθοδοξία δεν δημιουργήθηκε με την Γέννηση του Χριστού, αλλά προϋπήρχε εκ Θεού, ως η πίστη στον μόνο Αληθινό Θεό.

Προς τι όμως η ομοιότητα; Πρόκειται για το φαινόμενο που περιγράψαμε παραπάνω, την πολιτισμική και θρησκευτική επιρροή των λαών της Ανατολικής Μεσογείου. Οι Έλληνες λόγω της έντονης συναναστροφής τους με άλλους λαούς, υιοθέτησαν πολλά στοιχεία ετέρων πολιτισμών και τα προσάρτησαν στα δικά τους μέτρα. Αυτό μαρτυρά ο Πλάτων όταν είπε πως οι Έλληνες ο,τιδήποτε δανειστούν από τους ξένους το κάνουν καλύτερο, αλλά και ο Αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης, γιος του Αγίου Ιωάννου Βατάτζη, παραδέχεται πολλούς αιώνες αργότερα, πως την Ελλάδα την ωφέλησε και η γεωγραφική της θέση στην διαμόρφωση του πολιτισμού της. Αυτό φυσικά δεν μειώνει σε καμία περίπτωση την αξία του ελληνικού Πολιτισμού, αλλά δείχνει την ευελιξία και ευφυΐα των Ελλήνων.

Σχετικά με το θέμα των ομοιοτήτων είναι αναγκαίο να επισημάνουμε πως δεν είναι όλες αληθείς, αλλά πολλές από αυτές παρουσιάζονται τεχνηέντως με τέτοιο τρόπο ώστε να φαίνονται σαν ομοιότητες, επιχειρώντας εκείνοι που τις διαδίδουν να εξυπηρετήσουν δικούς τους σκοπούς, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με την Ανάσταση του Κυρίου και τις «αναστάσεις» ειδωλολατρικών θεοτήτων. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει παραλληλισμός, διότι οι αναστάσεις των αρχαίων θεοτήτων σχετίζονταν με την καλλιέργεια της γης και τον εποχικό κύκλο, ενώ παράλληλα στον αρχαίο κόσμο φάνταζε παράλογη η σωματική ανάσταση, συν τοις άλλοις επειδή το σώμα θεωρούταν κακό και φυλακή της ψυχής.[14, 15, 16] Αυτός ήταν ο λόγος άλλωστε, που όταν ο Απόστολος Παύλος κήρυξε στον Άρειο Πάγο, υπήρχε μια μερίδα ατόμων που τον περιγέλασε (Πραξ. ΙΖ', 32).

Από την άλλη όμως, αποτελεί μία πραγματικότητα το γεγονός ότι έχουν υπάρξει κάποιες επιρροές σε μερικές πρακτικές του Χριστιανισμού από τις θρησκείες, με την μόνη διαφορά όμως πως αυτές είχαν καθαρθεί, αλλάζοντας νόημα και περιεχόμενο. Στον αρχαίο Ισραήλ είχε δοθεί εντολή από τον Θεό, τα Χερουβείμ της Κιβωτού να έχουν πρόσωπα μόσχου, λόγω του ότι οι Ισραηλίτες είχαν επηρεασθεί από την ειδωλολατρική πρακτική των Αιγυπτίων, που προσκυνούσαν τον μόσχο, και η συνήθεια αυτή δεν ήταν δυνατόν να εκλείψει μονομιάς, χωρίς κάποιο μεταβατικό στάδιο. Έτσι, ο λαός αυτός που πολλές φορές αποστατούσε από τον Θεό, διδασκόταν από τα Χερουβείμ, πως αν ο μόσχος προσκυνούσε την Κιβωτό, τότε ο μόσχος δεν ήταν θεός. Επίσης, σχετικά με το θέμα ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος σημειώνει, πως ο Θεός προσέγκυσε τους Μάγους δι' αστέρος, γιατί αποτελούσε κάτι οικείο γι' αυτούς και προσθέτει: *«μη νομίσεις λοιπόν ότι θα έκρινε ταπεινωτικό να καλέσει [τους μάγους] με αστέρι. Διότι τότε θίγεις όλους τους Ιουδαϊκούς θεσμούς, τις θυσίες, τους καθαρμούς, την πρωτομηνιά, την κιβωτό, ακόμη και τον ναό τον ίδιο. Διότι αυτά έχουν την αρχή τους στην ειδωλολατρική θρησκεία. Ο Θεός όμως, για να σώσει τους παραπλανημένους, δέχθηκε να χρησιμοποιηθούν σαν θεραπευτικά μέσα, αφού τα μετέβαλε λίγο, εκείνα με τα οποία λάτρευαν τα είδωλα οι ειδωλολάτρες, για να τους απομακρύνει σταδιακά από τις συνήθειές τους και να τους οδηγήσει στην υψηλή πίστη»*. [17] Μετά από αυτούς τους λόγους, γινόμαστε μάρτυρες δύο καταστάσεων. Πρώτον, βλέπουμε πως το θέμα δεν είναι η πρακτική, αλλά η ουσία και το περιεχόμενο αυτής. Ο Θεός ευδοκεί με αμέτρητους τρόπους την σωτηρία του πλάσματός Του και εκείνο στο οποίο αποβλέπει είναι η προαίρεση και η ειλικρινής διάθεση του ανθρώπου. Και δεύτερον, φαίνεται ότι ο Θεός ενεργεί αληθινά, εκπαιδεύοντας εν χρόνω τον άνθρωπο, όπως οι γονείς τα παιδιά, για να τον φέρει σε συναίσθηση της Αλήθειας και όχι αόριστα και «μαγικά», όπως βλέπουμε στους μύθους.

Είδαμε λοιπόν πως ο Χριστιανισμός διαφέρει από τις άλλες θρησκείες στο περιεχόμενό του, ακόμα κι αν κάποιες πρακτικές μοιάζουν μεταξύ τους, αφού είναι εκ Θεού προερχόμενος και όχι εξ ανθρώπων, αποτελώντας το σημείο αυτό την βασική ειδοποιό διαφορά. Ακόμα ένα επιχείρημα που επιβεβαιώνει αυτή την διαφορά είναι το γεγονός πως ο Χριστιανισμός επεκτάθηκε μέσα σε ένα περιβάλλον και μία εποχή θρησκευτικού συγκρητισμού, που είχε ξεκινήσει από τους ελληνιστικούς κιόλας χρόνους. Όμως, παρ' όλα αυτά η Εκκλησία δεν επηρεάστηκε στο παραμικρό στην διδασκαλία της, όπως έπραξαν τα θρησκευόμενα της εποχής, πιστοποιώντας έτσι το αναλλοίωτο της Αληθείας της. Επομένως, στις περιπτώσεις που υιοθετούσε μερικές προχριστιανικές πρακτικές, αυτό συνέβαινε για να οδηγήσει ευκολότερα και ασφαλέστερα τους ανθρώπους στην θεογνωσία, αφού πρώτα είχε μεταβάλει και εξαγιάσει το περιεχόμενό τους. Αυτός είναι λοιπόν ο λόγος ορισμένων ομοιοτήτων του Χριστιανισμού με τις θρησκείες του κόσμου, και όχι η δήθεν αντιγραφή ειδωλολατρικών προτύπων από τους Χριστιανούς, κάτι που ούτως ή άλλως ο Απόστολος Παύλος θεωρούσε κατακριτέο (Γαλ. Α', 6-9).

[9] «Διονύσης Σιμόπουλος de profundis», <https://www.lifo.gr/team/gnomes/43785>

[10] «Θεουργία και αρχαία τελετουργικά», <http://www.apologitis.com/gr/ancient/ethnikos.htm>

[11] Μοναχού Δαμασκηνού Γρηγοριάτου, Η δράσις της μαγείας στην Αφρική, «Η μαγεία στο Κογκό», <http://www.impantokratoros.gr/78922EEE.el.aspx>

[12] Δημήτρης Σκουρτέλης, «Οι Δαν και οι Δαναοί», <https://sites.google.com/site/archaielladaealetheia/home/e-phyle-dan-kai-oi-danaoi-ebraioi-sten-proiistorike-peloponneso>

[13] π. Θεόδ. Ι. Ρηγινιώτης, «Το πραγματικό, βιβλικό υπόβαθρο της Θείας Μετάληψης», https://www.oodegr.com/oode/orthod/mystiria/efxaristia_pd_1.htm

[14] Λάμπρος Σκόντζος, «Ανάσταση του Χριστού και Παγανιστικές «Νεκρναστάσεις»», <https://www.impantokratoros.gr/anastash-kai-paganistik-es-nekranastaseis.el.aspx>

[15] Ιερομόναχος Λουκάς Γρηγοριάτης, «Η Ανάστασις του Ιησού Χριστού και οι «ανάστασεις» των θεών της ελληνικής μυθολογίας», «Παρακαταθήκη», τεύχος 23, Μάρτιος - Απρίλιος 2002, <http://www.oodegr.com/neopaganismos/pseftotheoi/anastasi3.htm>

[16] «Το Σύμβολο της Ορθοδόξου Πίστης - Ανάσταση των Νεκρών», <http://www.apologitis.com/gr/ancient/simbolo.htm>

[17] «Ειδωλολατρικές επιδράσεις στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας», περιοδικό Κιβωτός, τεύχος 25, σελ. 13-20, <http://www.orp.gr/?p=2604>

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

<https://bit.ly/2XqPfeV>